

Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten

Transformatieagenda jeugdhulp 2.0 Groninger gemeenten 2018 – 2020

Groningen, juni 2018

Inhoudsopgave

1.	Voorwoord.....	3
2.	Inhoudelijke kader voor de transformatie-agenda	4
2.1	Maatschappelijk opgave vanuit de Jeugdwet	4
2.2	Gemeentelijk beleid en regionale visie op jeugdhulp	4
2.3	Kenmerken van de Groningse jeugd	5
2.4	Terugblik periode 2015 – 2017	5
2.5	Wat leert de tussenevaluatie Jeugdwet en de Transitie Autoriteit Jeugd ons.....	6
2.6	Financiële kaders en randvoorwaarden	7
3.	Ontwikkelopgaven 2018 – 2020.....	9
3.1	Ontwikkelopgave 1: Een betere toegang tot jeugdhulp voor jeugd en gezinnen.....	9
3.2	Ontwikkelopgave 2: Alle jeugdigen krijgen de kans zich positief te ontwikkelen.....	11
3.3	Ontwikkelopgave 3: Meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien	13
3.4	Ontwikkelopdracht 4: Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt.	15
3.5	Ontwikkelopdracht 5: Investeren in vakmanschap (leren en ontwikkelen)	17
4.	Naar een Uitvoeringsagenda	19
4.1	Monitoren, (gemeenschappelijk) definiëren en evalueren van meetbare resultaten en het volgen van uitkomsten.....	19
4.2	Gebruikmaken van wetenschappelijke kennis, praktijkervaring en cliëntervaringen	20
4.3	Organisatie en sturing	21
	Bijlage: Factoren die een rol spelen bij de transformatie van intensieve zorg	23

1. Voorwoord

Afgelopen jaren hebben de Groninger gemeenten samen met jeugdhulpaanbieders en het onderwijs hard gewerkt aan de invoering van een vernieuwend jeugdstelsel. De zorg voor de Groningse jeugd is uitgevoerd en tegelijkertijd zijn belangrijke eerste stappen gezet om de gewenste innovatie van het stelsel te realiseren. Gemeenten hebben de lokale teams ingericht om de toegang tot de jeugdhulp vorm te geven; jeugdhulp aanbieders hebben in opdracht van de Groninger gemeenten gewerkt aan diverse transformatie-opdrachten en hebben hun kennis met elkaar en gemeenten gedeeld en samen met het onderwijs is vorm gegeven aan de onderwijs-zorgarrangementen. Er is veel gebeurd en hard gewerkt, maar hiermee zijn we er nog niet. Om de gewenste transformatie van het jeugdstelsel verder vorm te geven, hebben we nieuwe doelen geformuleerd en actiepunten benoemd. Uit de landelijk uitgevoerde tussenevaluatie van Jeugdwet blijkt dat gemeenten de gedecentraliseerde taken goed hebben opgepakt, maar dat de inhoudelijke doelen van de Jeugdwet nog niet gerealiseerd zijn. Wij onderschrijven deze conclusie en willen ook de komende jaren gezamenlijk als gemeenten en in samenwerking met de jeugdhulpaanbieders, het onderwijs en huisartsen de transformatie verder vorm geven. Deze transformatie-agenda geeft hier richting aan.

Deze transformatieagenda is een dynamisch document, dat vooral bedoeld is om met betrokken partijen het gesprek te blijven voeren over de benodigde transformatie en samen te kijken of we op de goede weg zitten. We zullen regelmatig rapporteren over de voortgang, en zo nodig aanscherpen of bijstellen. We gaan met overtuiging en energie verder met de benodigde transformatie.

Wij realiseren ons dat de financiële context van de jeugdhulp geen rooskleurige is. Onze regio kenmerkt zich door een hoog gebruik van jeugdhulp en forse tekorten op het jeugdhulpbudget. Hierdoor staan we de komende jaren voor een forse opgave: de aanscherping van de transformatieagenda om de jeugdhulp inhoudelijk te versterken en tegelijkertijd de betaalbaarheid van het stelsel te blijven garanderen. De verbeteringen van de jeugdhulp moeten daarom ook kostenbesparingen opleveren. Hiervoor is samenwerking met alle partijen die betrokken zijn bij jeugdigen en de gezinnen en buurten waar zij opgroeien van groot belang.

Johan Hamster, wethouder gemeente Stadskanaal
Portefeuillehouder jeugdhulp DB Gemeenschappelijke Regeling PG&Z Groningen

2. Inhoudelijke kader voor de transformatie-agenda

2.1 Maatschappelijk opgave vanuit de Jeugdwet

Hoofddoel van de Jeugdwet is door het jeugdstelsel te vereenvoudigen en het efficiënter en effectiever te maken, de eigen kracht van jeugdigen, het zorgend en probleemoplossend vermogen van het gezin van de jeugdige en de sociale omgeving te versterken¹. Daarnaast is het doel van de Jeugdwet om ieder kind te verzekeren van bescherming en zorg die nodig is voor haar of zijn welzijn en toegang tot voorzieningen voor gezondheidszorg. Gemeenten hebben hierbij een jeugdhulpplicht. Daar waar nodig treft de gemeente een voorziening op het gebied van jeugdhulp. Uitgangspunt hierbij is dat de gemeente alleen een voorziening hoeft te treffen als de jeugdige en zijn ouders er op eigen kracht of met ondersteuning van hun omgeving er niet uitkomen.

Om dit alles te kunnen realiseren werken de Groninger gemeenten samen en hebben zij zich in 2014 samen met de jeugdhulpaanbieders verbonden aan het Groninger 'Regionaal Transitie Arrangement' (RTA) en Groninger Functioneel Model jeugdhulp. We voelen ons nog steeds gezamenlijk verantwoordelijk voor het verder ontwikkelen van dit jeugdstelsel. Met de regionale afspraken beogen we tevens dat de jeugdhulpaanbieders niet met iedere gemeente apart afspraken hoeven te maken.

De Jeugdwet beoogt een omslag in de zorg voor jeugd te realiseren. Daarvoor is een verandering nodig in de hulp en ondersteuning die aan jeugdigen en gezinnen wordt geboden, die we ook wel de transformatieopgaven noemen. Deze transformatieopgaven zijn erop gericht dat meer kinderen zo goed mogelijk mee kunnen den en gezond en veilig kunnen opgroeien in hun eigen omgeving, met steun van ouders en mede-opvoeders.² Dit doen we door:

- Meer preventie, meer eigen verantwoordelijkheid, meer benutten van eigen kracht en het sociale net werk van kinderen en hun ouders;
- Kinderen en jongeren naar vermogen mee laten doen. Daarom willen we normaliseren, ontzorgen en niet onnodig medicaliseren;
- Jeugdhulp sneller, op maat en dichtbij huis bieden, om zo het beroep op de gespecialiseerde jeugdhulp te verminderen;
- Betere samenwerking rond gezinnen: 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur;
- De regeldruk te verminderen en weer ruimte voor professionals te realiseren.

De actuele noodzakelijke opgaven in de Groninger gemeenten voor het realiseren van de boogde veranderingen worden verwoord in deze regionale transformatieagenda. Naast de regionale opgaven hebben gemeenten ook hun lokale transformatieagenda en doelstellingen. Eén van de mogelijkheden van de Jeugdwet is immers dat het gemeenten de ruimte geeft om in te spelen op de specifieke regionale problematiek. Hier gaat het om een (preventief) aanbod passend bij de vragen of problematiek in de regio. Dit kan bijvoorbeeld gaan om hulpvragen van jeugdigen rondom aardbevingen en de versterkingsopgave of om inzet bij problematische jeugdgroepen.

2.2 Gemeentelijk beleid en regionale visie op jeugdhulp

Elke gemeente in de regio Groningen bepaalt zijn eigen keuzes en prioriteiten. Tegelijkertijd blijft het van belang dat alle gemeenten in de regio werken vanuit een gemeenschappelijke visie op de transformatie van de jeugdhulp. We formuleren daarom het volgende doel voor ons regionale jeugdhulpbeleid:

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2013/07/01/memorie-van-toelichting-bij-de-jeugdwet>

² Memorie van toelichting bij de Jeugdwet 1-07-2013

We richten met elkaar een jeugdhulplandschap in dat eraan bijdraagt dat jeugdigen zich kansrijk, gezond en veilig kunnen ontwikkelen tot personen die zoveel mogelijk een zelfstandige plek kunnen vinden in deze samenleving

Door in te zetten op het versterken van het normale leven en de kwaliteit van basisvoorzieningen en door meer oog te hebben voor een veelzijdige opvoed- en opgroeiomgeving, waarin kinderen en jongeren gezond, veilig en kansrijk opgroeien, kunnen gemeenten meer dan ooit bijdragen aan een positieve ontwikkeling van jeugdigen. Het gericht nemen van beschermende maatregelen en het voorkomen en tijdig signaleren van belemmerende of risicovolle factoren die een positieve ontwikkeling van jeugdigen in de weg staan maken deel uit van deze preventie. Aangezien de eerste verantwoordelijkheid voor preventie bij de afzonderlijke gemeenten ligt is preventie hier niet opgenomen als ontwikkelopgave. Dit neemt niet weg dat preventie een onmisbaar onderdeel is van de transformatie-agenda jeugdhulp. Vandaar dat preventie wel een aandachtspunt zal zijn in de uitvoeringsplannen.

2.3 Kenmerken van de Groningse jeugd

In de provincie Groningen wonen circa 112.000 jeugdigen van 0 tot 18 jaar. Met verreweg de meeste van hen gaat het gelukkig goed. Tegelijkertijd blijkt uit diverse rapporten en monitorgegeven (CBS en Kinderen in Tel³) dat er in de Groningse gemeenten sprake is van stevige sociale problematiek. Relatief veel kinderen uit de Groninger gemeenten groeien op in armoede en hebben te maken met achterstanden⁴. En armoede heeft grote effecten op het gezond, kansrijke en veilig opgroeien van kinderen⁵. Ook is de kans op het ontstaan van kindermishandeling in diverse Groninger gemeenten relatief hoog vanwege een hoge concentratie van risicofactoren⁶. Naast deze problematiek hebben ook de spanningen rondom de aardbevingen een negatief effect op het gezond, kansrijke en veilig opgroeien van kinderen⁷.

Uit de laatste CBS-gegevens van jeugdhulpgebruik zien we dat 12,9% van de jeugdigen in onze provincie jeugdhulp ontvangt. Daarmee behoren we landelijk tot de regio's met de hoogste jeugdhulpgebruik cijfers. Dit is niet alleen in 2017 het geval. Historisch gezien is Groningen al lange tijd een van de regio's met de hoogste jeugdhulpcijfers. Dit is dus nog niet veranderd.

2.4 Terugblik periode 2015 – 2017

Wanneer we terugblikken op de afgelopen periode kunnen we constateren dat er veel bereikt is. Tijdens de transitie zijn grote veranderingen doorgevoerd in de toegang, structuren en samenwerkingsrelaties. We hebben groot draagvlak bij alle betrokken partijen in onze regio om de veranderopgave die voortvloeit uit de Jeugdwet, op te pakken. Zo hebben we de lokale teams en de toegang tot de

³ <http://www.kinderenintel.nl/>

⁴ 'Armoede en sociale uitsluiting' – CBS, 2018

⁵ <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Opgroeien-en-opvoeden-in-armoede.pdf>

⁶ Rapportage met ranglijst van de Raad voor de Kinderbescherming op basis van CBS-cijfers <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/04/26/meer-risico-op-kindermishandeling-in-grote-steden-a1601053> (april 2018)

⁷ 'Vaste grond gezocht' – Kinderombudsman, oktober 2017

jeugdhulp heringericht. We hebben met het *Referentiekader toegang voor de jeugdhulp* een middel in handen om de kwaliteit en werkwijze van deze teams aan te scherpen. Er is een regionale expert-pool ingericht voor consultatie en advies, waarin ook complexe casuïstiek besproken wordt. Er is een samenwerkingsprotocol opgesteld voor de inbreng vanuit de jeugdbescherming (GI's) in samenwerking de lokale teams en de samenwerking met Veilig Thuis Groningen is verder ontwikkeld. We hebben in de regio en bovenregionaal een visie opgesteld op de intensieve zorg.⁸ De intensieve samenwerking rondom de pleegzorg heeft geresulteerd in nieuwe innovatieve werkwijzen. Er is samen met het onderwijs en de aanbieders een dyslexieconvenant opgesteld dat gericht is op het beheersbaar houden van de dyslexiezorg. Samen met Menzis is een handreiking voor de overgang rondom de 18-jarige leeftijd ontwikkeld. Cliëntenorganisaties hebben een duidelijke positie gekregen en jeugdigen praten onder meer op de website Storytellers mee over ervaringen in de jeugdhulp.

Voor de inkoop van de jeugdhulp hebben we samen met de jeugdhulpaanbieders getransformeerde jeugdhulpproducten ontwikkeld (zoals inzet bij diffuse problemen jonge kinderen, complexe echtscheiding en gezinnen geringe sociale redzaamheid). Er wordt gemonitord op de kwaliteit van de jeugdhulp: de door de RIGG ingekochte jeugdhulp is voorzien van richtlijnen omtrent de duur van de inzet, kwaliteitseisen en tarieven op basis van een kostprijsmodel. De domeinen GGz, jeugd en opvoedhulp en (L)VB zijn daarbij losgelaten. Met de huisartsen als belangrijke speler in het jeugdhulp-landschap is de samenwerking versterkt. Afgelopen drie jaar zijn zij beter aangesloten op de gemeentelijke teams. Er zijn in 10 gemeenten pilots gestart met 'Ondersteuners Jeugd en Gezin' (OJG) bij de huisartsen.

2.5 Wat leert de tussenevaluatie Jeugdwet en de Transitie Autoriteit Jeugd ons

Er is sinds 2015 veel ontwikkeld in onze regio, echter we zijn nog echt niet klaar met de transformatie-opgaven zoals we met het Groninger functioneel model voor ogen hadden. Ook het rapport over de tussenevaluatie jeugdwet concludeert dat de transformatie nog niet gerealiseerd is. Zowel in het rapport van de evaluatie Jeugdwet⁹ als de eindrapportage Transitie autoriteit Jeugd¹⁰ staan een groot aantal conclusies en aanbevelingen voor de komende jaren. We beschrijven hier de belangrijkste punten uit de analyses die zij maken:

- Het belang van het kind, namelijk doen wat nodig is voor een ononderbroken ontwikkeling van het kind, staat nog te vaak niet voorop;
- De beweging naar meer gezinsgerichte opvang komt nog onvoldoende van de grond. Er wonen nog steeds te weinig kinderen (die in zorg zijn) in een vorm die zo thuis mogelijk is¹¹;
- In Nederland zitten nog teveel kinderen thuis zonder een passend aanbod uit onderwijs, zorg of beide;
- Kwetsbare jongeren die 18 worden, ervaren nog steeds veel problemen bij de overgang van de jeugdhulp naar de volwassenenzorg: bij het regelen van wonen, school, inkomen, werk en zorg;
- Op veel plaatsen neemt de instroom van kinderen in de jeugdbescherming toe;
- Jeugdprofessionals ervaren nog onvoldoende de ruimte om hun werk goed te doen.

Wij herkennen deze analyse en onderschrijven het belang om deze knelpunten op te lossen. In het actie programma *Zorg voor de jeugd*¹² van het Rijk, VNG, branches gespecialiseerde zorg en de cliëntenorganisaties zijn hiertoe 6 actielijnen opgesteld. In de regio Groningen hebben we als gemeenten

⁸ Zie bijlage: Factoren die een rol spelen bij de transformatie van intensieve zorg

⁹ Eerste evaluatie Jeugdwet; Na de transitie nu de transformatie – ZonMw, januari 2018

¹⁰ Tussen droom en daad; Op weg naar een volwassen jeugdstelsel – Transitie Autoriteit Jeugd. Vierde jaarrapportage, maart 2018

¹¹ In de Jeugdwet (artikel 2.3 lid 6) staat dat een kind bij voorkeur in een gezinsvorm zou moeten opgroeien

¹² Actieprogramma Zorg voor de Jeugd – Ministerie van VWS, april 2018

en aanbieders afgesproken om onze inhoudelijke ambities voor de transformatieagenda zoveel mogelijk te verbinden aan deze actielijnen. Deze sluiten aan bij de analyses en prioriteiten die uit de werksessie en bestuurlijke conferenties zijn voortgekomen.

Dit leidt tot de volgende 5 ontwikkellijnen voor de transformatie van de jeugdhulp die we met deze agenda vast stellen:

1. Beter toegang tot (jeugd)hulp voor kinderen en gezinnen;
2. Alle jeugdigen krijgen de kans zich positief te ontwikkelen;
3. Meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien;
4. Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt;
5. Investeren in vakmanschap (leren en ontwikkelen).

Om vast te kunnen stellen of de ontwikkelopgaven en de hierbij benoemde resultaten en activiteiten voldoende richting geven aan de gewenste transformatie hebben stellen we voor om een *Transformatie Meetlat* te hanteren. De ijkpunten voor deze transformatie meetlat zijn gerelateerd aan de gewenste veranderingen die we met de Jeugdwet nastreven (zie pagina 3). De uitwerking van deze meetlat krijgt een plek in de uitvoeringsplannen.

Jeugdhulp Transformatie Meetlat

1. Staat het belang van de jeugdige voorop?
2. Zijn jeugdigen en of ouders actief betrokken?
3. Draagt het bij aan minder regeldruk voor professionals?
4. Draagt het bij aan de versterking van eigen kracht en verantwoordelijkheid van jeugdige en/ of ouders?
5. Draagt het bij aan het normaliseren en ontzorgen?
6. Draagt het bij aan een betere samenwerking : 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur?
7. Draagt het bij aan jeugdhulp dichterbij (t)huis?
8. Is er sprake van de juiste zorg op het juiste moment, ook voor de complexe doelgroep?

2.6 Financiële kaders en randvoorwaarden

We hebben in onze regio te maken met toenemende tekorten op de jeugdhulp evenals een groot beroep op jeugdhulp. In 2017 was er ongeveer 16% budgetoverschrijding en in 2018 verwachten we opnieuw tekorten. Om de jeugdhulp in onze gemeenten betaalbaar te houden is het van belang de hulpvraag waar verantwoord en mogelijk om te buigen en in te zetten op preventie.

In april 2018 heeft de regionale Taskforce Sturing uitgaven jeugdhulp haar eindrapport en een bijbehorend actieplan opgeleverd. Hierin worden maatregelen geschetst om beter zicht te krijgen op de oorzaken van de tekorten in de jeugdhulp en beter grip te krijgen op de uitgaven. Om ook lokaal meer te kunnen sturen op het beheersbaar maken van de jeugdhulputgaven maakt elke gemeente een implementatieplan. Samen met de aanbieders zullen we nadere verkenningen uitvoeren en uitvoering geven aan acties om de uitgaven te beheersen. We gaan op zoek naar manieren om domeinoverstijgend werken financieel te stimuleren. Dat levert nu nog te vaak een belemmering op.

Om de vernieuwing van het jeugdhulpstelsel een extra impuls te geven, heeft het Rijk een Transformatiefonds ingesteld. Voor de periode van 2018 tot en met 2020 is jaarlijks 36 miljoen aan transformatiebudget beschikbaar. Dit budget is inhoudelijk verbonden aan het actieplan Zorg voor de Jeugd. Indien de jeugdhulpregio's aan bepaalde voorwaarden voldoen komen zij in aanmerking voor een bijdrage uit dit fonds. Voor de regio Groningen is jaarlijks (2018 – 2020) in principe een bedrag van ongeveer 1,1 miljoen beschikbaar. Eind juni verwachten we inzicht te hebben in de criteria die het

Transformatiefonds stelt. In de uitvoeringsplannen die volgen uit deze Transformatieagenda houden we rekening met de criteria van dit fonds.

3. Ontwikkelopgaven 2018 – 2020

Afgelopen periode is er op diverse momenten overleg geweest over de ontwikkeling van deze Transformatieagenda met een vertegenwoordiging van de jeugdhulpaanbieders, lokale teams, het onderwijs en cliëntenorganisaties. In samenwerking met hen hebben we ontwikkelopgaven geformuleerd. Deze zijn gematched met de ontwikkelopgaven vanuit het programma Zorg voor de Jeugd van het Rijk. Daarbij zijn de inzichten vanuit de evaluatie van de Jeugdwet, het rapport van de Transitie Autoriteit Jeugd, het rapport van de Taskforce Sturing uitgaven jeugdhulp nadrukkelijk betrokken. Evenals de resultaten van de Transformatieagenda Jeugdhulp 2015 – 2017. Dit leidt tot de keuze voor vijf regionale ontwikkelopgaven.

In dit hoofdstuk beschrijven we allereerst per ontwikkelopgave welke inzichten er voortkomen uit bovengenoemde rapporten en ervaringen. Vervolgens formuleren we de beoogde transformatiedoelen en maken een eerste aanzet tot het beschrijven van resultaten. Deze resultaten gaan we in uitvoeringsplannen per ontwikkelopgave nader uitwerken. Dit doen we samen met een delegatie van alle betrokken ketenpartners.

3.1 Ontwikkelopgave 1: Een betere toegang tot (jeugd)hulp voor jeugd en gezinnen

In de eerste transformatieagenda werd ten aanzien van de toegang de prioriteit gelegd bij het inrichten van de basisteams, waarin ook de toegang tot de jeugdhulp is belegd. Drie jaar na de transitie hebben gemeenten hun lokale teams ingericht en zijn de medewerkers (lokaal) geschoold, is er door de RIGG een *Referentiekader toegang jeugdhulp* ontwikkeld als kwaliteitsleidraad voor de lokale teams, is er beter zicht vanuit de lokale teams op wat binnen de gezinssystemen nodig is, zijn de verwijzingen via lokale teams toegenomen en zijn in verschillende gemeenten Ondersteuners Jeugd en Gezin werkzaam, als schakel tussen de huisarts en het lokale team.

Toch zijn er ook nog de nodige aandachtspunten. Zo hebben de lokale teams een cruciale rol, op voorwaarde dat zij een professionele, inhoudelijke invulling hebben en zich niet beperken tot verwijzen. De scope van het takenpakket van de lokale teams lijkt nog een zoektocht. Zowel aan de ‘voorkant’ als aan de ‘achterkant’ en bij de beroepsopleidingen; bijscholing en nascholing sluiten nog onvoldoende aan bij het daadwerkelijk werken in de lokale team. Preventie is nog onderbelicht. Huisartsen zouden meer doorverwijzen naar het lokale team als ze meer zicht zouden hebben op de deskundigheid van deze teams. Wederzijds vertrouwen en erkenning vormen een belangrijke basis voor samenwerking. De goede inhoudelijke dialoog tussen de specialistische jeugd aanbieders en de gemeenten en lokale teams en de aanbieders onderling wordt nog onvoldoende gevoerd en kan dus beter.

Lokale teams spelen een cruciale rol bij de realisatie van de doelen Jeugdwet. Ze kunnen een sleutelrol spelen in de realisatie van de transformatiedoelen. De evaluatie van de Jeugdwet leert ons dat het belangrijk is dat deze teams zich niet beperken tot de functie van verwijzer, maar ook een professionele inhoudelijke rol spelen. Teams zouden moeten beschikken over professionaliteit in de breedte (domeinoverstijgend) als in de diepte (specialistische kennis).

De Taskforce Sturing uitgaven jeugdhulp heeft benoemd dat het versterken van de toegang tot de jeugdhulp een belangrijke oplossingsrichting is om meer grip en sturing te krijgen op de uitgaven van de jeugdhulp. Structurele registratie van de lokaal ingezette lichte hulp, sturing op resultaat en monitoring van het handelen in lokale teams (kwalitatief en kwantitatief) vindt op dit moment nog te weinig plaats. Tot slot blijkt uit de evaluatie van de Jeugdwet dat vooral de gezinnen die de hulp het hardste nodig hebben, namelijk gezinnen in een kwetsbare positie, de grootste moeite hebben om hun weg te vinden in de jeugdhulp. Een intensivering van de informatievoorziening over de toegang kan bijdragen aan de laagdrempelige toegang tot de jeugdhulp.

Transformatiedoelen

Op basis van bovengenoemde uitkomsten en resultaten stellen wij ons de volgende doelen:

1. *We verbeteren de informatievoorziening aan ouders en jeugdigen over de toegang tot de jeugdhulp*

We verbeteren de informatievoorziening over de jeugdhulp door meer bekendheid te geven aan de lokale toegang en het juiste loket om te voorkomen dat mensen tussen wal en schip vallen van de verschillende zorgdomeinen. We hebben daarbij speciaal aandacht voor de kwetsbare inwoners en de wijze waarop wij hen kunnen bereiken.

Resultaat:

- Jeugdigen en ouders weten waar ze voor ondersteuning terecht kunnen;
- Jeugdigen en ouders weten wat ze van de toegang, van basisjeugdhulp en een lokaal team wel en niet mogen verwachten;
- De signalerende functie richting kwetsbare inwoners wordt versterkt, in samenwerking met lokale sleutelfiguren.

2. *We verbeteren de samenwerking met de andere betrokken partijen*

Samen met andere betrokken partijen (lokaal) onderzoeken we op welke punten de toegang verbeterd kan worden en hoe deze punten lokaal opgepakt en geïmplementeerd kunnen worden. Hierbij worden ook de aanbevelingen vanuit Zorg voor de Jeugd en de resultaten van de Taskforce sturing uitgaven jeugdhulp meegenomen.

Resultaat:

- Er is een gedeeld beeld van wat passende ondersteuning is;
- Er is een vernieuwd gezamenlijk kwaliteitskader (vervolg op het *Referentiekader toegang voor de jeugdhulp*) voor de lokale teams ontwikkeld;
- De medewerkers van het lokale team leggen ten behoeve van het bieden van passende ondersteuning aan jeugdigen en hun ouders adequaat verbinding met andere sectoren zoals de Jeugdgezondheidszorg, het onderwijs, leerplicht, schuldhulpverlening, politie, etc.

3. *De lokale teams worden verder geprofessionaliseerd*

We verbeteren en borgen de kwaliteit van de toegang, zorgen voor een hogere effectiviteit van de lokale teams en betere samenwerking tussen de lokale organisaties en andere verwijzers.

Resultaat:

- Ieder lokaal team heeft voldoende (specialistische) kennis, passend bij de lokale behoefte, in het team beschikbaar;
- De Ondersteuner Jeugd en Gezin is in tenminste de helft van de Groninger gemeenten en huisartsenpraktijken ingevoerd;
- Ieder lokaal team heeft een plan voor scholing en deskundigheid uitgevoerd;
- We hebben ervaring opgedaan met doelgericht verwijzen/ resultaatsturing.
- In de lokale teams is voldoende menskracht, kennis en competentie aanwezig voor triage en casusregie;
- Ieder lokaal team biedt bij vroege signalering van opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen een familiegroepsplan aan;
- Ieder lokaal team hanteert de Meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling.

4. De participatie van jeugdigen en ouders wordt versterkt

We betrekken jongeren en hun ouders actiever bij de verlening van jeugdhulp en de totstandkoming van het jeugdhulpbeleid.

Resultaat:

- Jeugdigen en hun ouders leveren een bijdrage aan de ontwikkeling van de jeugdhulp.

3.2 Ontwikkelopgave 2: Alle jeugdigen krijgen de kans zich positief te ontwikkelen

We werken aan een inclusieve samenleving waarin iedere jeugdige zich optimaal kan ontwikkelen en kan participeren. Goed onderwijs en afstemming van onderwijs en jeugdhulp is hierin cruciaal. Dat geldt ook voor de afstemming tussen de verschillende wetgevingen. We moeten ons nog beter realiseren dat we vanuit onderwijs en de (preventieve) jeugdhulp vaak met dezelfde jeugdigen te maken hebben.

In de afgelopen drie jaar hebben de (samenwerkende) gemeenten en de (samenwerkende) schoolbesturen afspraken gemaakt over zorgroutes waarin signalen over noodzakelijke inzet van onderwijsondersteuning en jeugdhulp kunnen worden afgestemd. Er is provinciaal een Convenant Enkelvoudige Ernstige Dyslexie afgesloten en in een aantal subregio's zijn projecten gestart gericht op de groep thuiszitters. Er is een begin gemaakt met het mogelijk maken van onderwijszorgarrangementen, zodat de verschillende bekostigingsregels vanuit wet- en regelgeving geen belemmeringen meer vormen voor zorg in de klas.

De overgang van 18- naar 18+ is in de vorige periode als speerpunt benoemd. Het is duidelijk dat de overgang van de jeugdhulp naar de volwassenhulp vooral voor kwetsbare jongeren problemen oplevert op het gebied van de aansluiting van wetten (onderwijs, schulden etc.) maar ook in de continuïteit van zorg. In de inkoopcontracten is derhalve vastgelegd dat jeugdhulpinstellingen met jeugdigen van 16,5 jaar een toekomstplan moeten vaststellen. In dit toekomstplan moet worden aangegeven of en wat deze jeugdigen nodig hebben vanuit voorzieningen van gemeenten, zorgverzekering of het onderwijs na hun 18de verjaardag, zodat zij een ononderbroken passend onderwijs-zorgtraject krijgen. Iedere gemeente heeft een lokale contactpersoon 18-/18+ aangesteld, die ervoor zorgt dat lokaal afstemming plaatsvindt tussen de uitvoerders van de Wmo, Participatiewet en de woningbouwcoöperaties.

Net als in de evaluaties van de Jeugdwet en de Transitieautoriteit, stellen we in onze regio vast dat er voor ouders en jeugdigen nog een wereld te winnen is door een nog betere afstemming en samenwerking tussen onderwijs, gemeenten en jeugdhulp.

Transformatiedoelen

Op basis van bovengenoemde uitkomsten en resultaten stellen wij ons de volgende doelen:

1. Problemen en knelpunten in de zorg rond leerlingen signaleren we in een zo vroeg mogelijk stadium

Met vroegtijdige signalering van problemen en knelpunten zorgen we ervoor dat we er vroeg, zo mogelijk al in de voorschoolse periode, bij zijn en er geen jeugdigen tussen wal en schip terecht komen.

Resultaat:

- Gemeenten en onderwijs hebben met de jeugdigen en ouders signalen over gewenste ondersteuning vroegtijdig op elkaar afgestemd;
- Kinderen en jeugdigen krijgen zo vroeg mogelijk op elkaar afgestemde onderwijs- en jeugdhulp-ondersteuning;
- Ouders weten welke professional de vaste contactpersoon is.

2. We realiseren flexibele onderwijs-zorgarrangementen en we bieden de zorg zo dicht mogelijk bij de leefomgeving, bij voorkeur in de school

We brengen bestaande onderwijs-zorgarrangementen in beeld, stimuleren een meer integraal aanbod en ontwikkelen nieuwe onderwijs-zorgarrangementen, zodat meer kinderen onderwijsondersteuning en zorg thuis nabij kunnen volgen. Denk hierbij bijv. aan onderwijs-zorgarrangementen in drie-milieusetting.

Resultaat:

- Gemeenten en onderwijs hebben de ondersteuning vanuit het onderwijs en de gemeentelijke ondersteuning zo goed mogelijk op elkaar afgestemd;
- Ouders en leerkrachten ondervinden geen last meer van de verschillende financieringsstromen voor de ondersteuning in de klas;
- Leerlingen gaan zoveel mogelijk naar het regulier onderwijs en kunnen daar onderwijs volgen dat bij hen past.
- Leerlingen kunnen ook in een drie-milieu setting zo thuis nabij mogelijk onderwijs volgen.

3. Zo weinig mogelijk jeugdigen zitten zonder onderwijs thuis

De pilots 'Taskforce thuiszitters' in het Voortgezet Onderwijs worden voortgezet en verder doorontwikkeld. In deze pilots worden (dreigende) thuiszitters met complexe problematiek door inzet van onderwijsondersteuning en zorg zo mogelijk teruggeleid naar regulier onderwijs of een ander passend onderwijs traject.

Resultaat:

- Minder jeugdigen zitten zonder onderwijs thuis;
- Meer jeugdigen halen een startkwalificatie.

4. Voor leerlingen met (licht) verstandelijke beperking zijn het onderwijstraject en (arbeids)participatie met elkaar afgestemd

Er zijn in de provincie Groningen relatief veel jeugdigen met een (licht) verstandelijke beperking die met veel onderwijsondersteuning en inzet van jeugdhulp in het onderwijs kunnen blijven totdat zij een plek kunnen krijgen in de dagbesteding en/of (regulier) werk. Door betere afstemming tussen gemeenten en onderwijs voor deze groep jeugdigen volgens het principe 1 kind, 1 plan, willen wij de overgang van school naar (arbeids)participatie soepeler laten verlopen.

Resultaat:

- Leerlingen met een (licht) verstandelijke beperking in het speciaal onderwijs volgen een onderwijstraject dat gericht is op (arbeids)participatie.

5. We realiseren doorlopende en ontwikkelingsgerichte zorgarrangementen door de ruimte in de Jeugdwet en WMO te benutten (zie ook onderwijs LVG)

We willen bereiken dat de overgang naar volwassenheid voor kwetsbare en minder zelfredzame jongeren soepeler verloopt door te zorgen voor een warme overdracht met passende zorg en ondersteuning door op tijd domein overstijgend te werken.

Resultaat:

- Met alle (kwetsbare) jeugdigen wordt vanaf hun 16,5^e jaar met lokale teams, jeugdhulpaanbieders en de Gecertificeerde Instellingen een toekomstplan opgesteld waarin ook rekening wordt gehouden met de onderwijsloopbaan;
- Alle (kwetsbare) jongeren worden bij de overgang van 18- naar 18+ waar nodig ondersteund door de lokale coördinatoren 18-/18+;

- De mogelijkheden om meer samenhang te realiseren tussen de inkoop WMO, Beschermd Wonen en Jeugdhulp zijn onderzocht. Dit leidt tot vernieuwde inkoop voor de doelgroep 18 tot 25 jaar;
- Zo veel mogelijk (kwetsbare) jongeren hebben een doorlopend onderwijs-zorgtraject.

3.3 Ontwikkelopgave 3: Meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien

Ieder kind heeft recht om in een veilige en stabiele omgeving op te groeien, bij voorkeur in de eigen thuissituatie. Als een jeugdige – op dat moment in die situatie – ondanks alle ingezette ambulante hulp niet meer thuis kan opgroeien, dan moet er een alternatieve opvoedingssituatie voor de jeugdige gevonden worden. Een zo gezinsgetrouwe kleinschalig opvoedsituatie waarbinnen de jeugdige optimale ontwikkelingsmogelijkheden heeft daarbij de voorkeur, liefst in het eigen netwerk, een pleeggezin of gezinshuis, én waarbij er een helder perspectief is.

Het niet meer op kunnen opgroeien in de eigen thuissituatie is een zeer ingrijpende gebeurtenis en het voorkómen daarvan is een belangrijke gezamenlijke opgave. Alle inspanningen zijn erop gericht uithuisplaatsingen waar mogelijk te voorkomen; dat geldt zeker voor de gesloten plaatsingen. Vroeg erbij zijn is belangrijk, om erger te voorkomen, en continuïteit in de begeleiding en behandeling.

Vanuit de Transformatieagenda 2015 – 2017 zijn onder andere nieuwe vormen van intensieve ondersteuning ontwikkeld en ingekocht ter voorkoming van verblijf (specialistische begeleiding en behandeling bij pleegzorg, logeren intensief, gezinshuis plus) en is een beddenreductie GGz en een kortere verblijfsduur bij de overige bedden gerealiseerd. De ketenpartners in de intensieve zorg hebben een gezamenlijke visie en ambitie beschreven. De pleegzorgaanbieders hebben een transformatieplan 2015 – 2017 ontwikkeld en er is een concept transformatieplan 2018 – 2020 gereed. De verblijfsduur Jeugdhulp plus is teruggebracht van gemiddeld 7,6 maanden naar 3,2 maanden en er zijn op maat trajecten ontwikkeld ('Doen wat werkt' en 'Verbeterd verder'). De beweging richting jeugdhulp in gezinsvormen komt echter nog onvoldoende op gang. De transformatie van de jeugdhulp beperkt zich in het algemeen nog tot het jeugdstelsel als zodanig en richt zich veel minder op de leefwereld van kind en gezin. Wetenschappelijke inzichten in onder meer de intensieve hulp kunnen daarbij nog beter worden benut. Jeugdigen met een hoog veiligheidsrisico dienen bij voorkeur een passend plek te krijgen in de regio, tenzij hier een contra-indicatie voor is.

Er is een afname te zien van de verblijfsplekken met intensieve behandeling en van het gebruik van de jeugdhulp plus verblijfsplekken. Daarentegen is er een groei te zien van de zorgtoewijzingen voor de overige verblijfsfuncties, zoals gezinshuizen, zorgboerderijen, verblijf met (intensieve) begeleiding en crisisverblijf. Deze groei bedraagt in 2017 ongeveer 15% ten opzichte van 2016. Er is echter géén sprake van een toename in het gebruik van pleegzorg. De aansluiting van de pleegzorg met de lokale teams en de jeugdbescherming moet verder te worden uitgewerkt. Dit in het licht van perspectiefbepaling van de plaatsing en om de opnameduur in de pleegzorg te beperken.

Transformatiedoelen

Op basis van bovengenoemde uitkomsten en resultaten stellen wij ons de volgende doelen:

- 1. Verwijzers uit de lokale teams en de gecertificeerde Instellingen leveren een maximale inspanning om een uithuisplaatsing te voorkomen en gaan actief op zoek naar passende alternatieven***

Resultaat:

- Alle verwijzers handelen vanuit de richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming¹³: 'Uithuisplaatsing', 'Pleegzorg', en 'Residentiele jeugdhulp';
- Alle verwijzers hebben goed zicht op de verschillende jeugdhulpproducten;
- Ieder lokaal team heeft een plan om het aantal verwijzingen naar verblijfsfuncties te verminderen;
- Door de samenwerking tussen de lokale teams, de pleegzorgaanbieders en jeugdbescherming worden (pleeg)ouders beter ondersteund en is het proces van perspectiefbepaling verbeterd.

2. Bij een uithuisplaatsing wordt, indien de problematiek van de jeugdige dit toelaat, altijd gekozen voor een zo gezinsgetrouw mogelijke kleinschalige opvoedsituatie

Resultaat:

- De jeugdhulpaanbieders leveren een maximale inspanning voor een toename van het aanbod van gezinsgetrouwe kleinschalige opvoedsituaties: pleegzorgplaatsen en gezinshuizen die passende ondersteuning bieden aan jeugdigen met lichte tot matige problematiek.

3. De specialistische pleegzorg is versterkt, er zijn nieuwe innovatieve vormen ontwikkeld en er is een aanbod van lokale ondersteuning van en door gezinnen (meeleef-, steungezinnen) voor specifieke doelgroepen beschikbaar

Resultaat:

- Gezinsgerichte vormen van jeugdhulp zijn uitgebreid en er zijn pilots gestart om nieuwe vormen van kleinschalige, gezinsgerichte en perspectief biedende opvang te ontwikkelen;
- Opvang in pleeggezinnen ondersteunen we met het actieplan pleegzorg: werven van meer pleegouders, betere ondersteuning pleegouders om uitval tegen te gaan;
- Innovatieve vormen van gezinsgerichte ondersteuning/opvang zijn gerealiseerd voor en door gemeenten.

4. Jeugdigen met specifieke complexe problematiek: een combinatie van LVB en psychische gedragsproblemen, hebben een passend jeugdhulp aanbod

Resultaat:

- Er is een verbeterd aanbod op 3-Noord niveau voor de doelgroep jeugdigen met (zeer) ernstige meervoudige problematiek met een matig veiligheidsrisico, veelal een combinatie van LVB en psychische gedragsproblemen.

5. Er is voldoende passend vervolgaanbod op jeugdhulp plus en andere klinische settingen

Resultaat:

- Het aantal uitbehandelde jeugdigen die onnodig in jeugdhulp plus of in andere klinische settingen is teruggebracht;
- Het aantal overplaatsingen van jeugdigen van de ene naar de andere voorziening is teruggebracht;
- Intensieve ambulante trajecten zijn versterkt en alternatieve verblijfsfuncties, voor jeugdigen zonder perspectief terug naar huis zijn ontwikkeld;
- Op- en afschalingstrajecten zijn helder beschreven en beschikbaar.

¹³ <http://richtlijnenjeugdhulp.nl/>

3.4 Ontwikkelopdracht 4: Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt

Jaarlijks zijn er in ons land meer dan 118.000 kinderen slachtoffer van kindermishandeling of verwaarlozing. 35% van de kinderen die gemeld worden bij Veilig Thuis heeft traumaklachten. Er is in onze provincie relatief veel sprake van (langdurige) armoede. De stress die hiermee gepaard gaat vergroot het onveilig opgroeien. Langdurige verwaarlozing vanaf jonge leeftijd heeft ingrijpende effecten op de (hersenen)ontwikkeling van kinderen. In de Groninger gemeenten is er sprake van relatief hoge aantallen kindermishandeling en/of verwaarlozing, en deze aantallen dalen vooralsnog niet. Er is sprake van intergenerationele overdracht. Er is in grote mate sprake van handelingsverlegenheid in diverse vormen.

De aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld is tot nu toe vooral instrumenteel geweest. Welke effect dat heeft op het maatschappelijk vraagstuk wordt niet gemeten. Algemeen bestaat de indruk dat de aantallen niet dalen. De TAJ wijst er op dat er nog weinig onderzoek wordt gedaan om de omvang van het vraagstuk goed in beeld te krijgen. Dit is echter zeer lastig. Door de verschillen in sociaal economische situatie lopen de aantallen per gemeente ook nog eens aanzienlijk uiteen. Er zijn echter wel een groot aantal bronnen en onderzoeksgegevens die gezamenlijk een kwalitatief en kwantitatief beeld kunnen geven. Op basis van deze analyse kan gezamenlijk een ambitieniveau worden afgesproken over de afname van kindermishandeling. Om het resultaat van de gezamenlijke inspanningen te kunnen definiëren is een nulmeting nodig.

De transformatie richt zich vooral op de instrumenten en niet op het behalen van resultaten. In de evaluatie van de Jeugdwet staat dat kwetsbare gezinnen met structureel complexe problematiek vaak nog moeilijk bereikt worden. Hiervoor zou een pro actieve benadering gewenst zijn. De samenwerking in de keten is verbeterd, en door diverse partijen worden in de praktijk vormen van bemoeizorg ingezet. Maar soms is de benodigde jeugdhulp niet altijd (tijdig) beschikbaar en verloopt het tijdig signaleren van complexe problematiek met risico van onveiligheid minder goed. In de lokale teams is er niet altijd voldoende specialistische kennis. Een samenwerkingsverband van het Lectoraat Integrale aanpak kindermishandeling en een aantal kennisinstellingen in het noorden van het land en jeugdhulpaanbieders ontwikkelt een kennisnetwerk specifiek gericht op deze problematiek (Leernetwerk VONK). Inzet is versterken van samenwerking tussen professionals, gericht op het geweldloos opgroeien van kinderen in de noordelijke regio.

Transformatiedoelen

Op basis van bovengenoemde uitkomsten en resultaten stellen wij ons de volgende doelen:

1. *Het aantal kinderen dat te maken krijgt met kindermishandeling en verwaarlozing is teruggedrongen*

We stellen ons ten doel om het aantal kinderen dat te maken heeft met kindermishandeling te verminderen. Hiervoor hebben we meer inzicht nodig in de aard en omvang van het probleem. De opgave is om de signalering en de ketensamenwerking te versterken en de betrokkenheid van ouders zelf te vergroten.

Resultaat:

- We weten wat de omvang van het probleem is per gemeenten of cluster van gemeenten;
- Op basis van dit beeld hebben we een afspraak over de doelstelling van de aanpak kindermishandeling;
- Ouders en kinderen kunnen rekenen op een heldere ketensamenwerking veiligheid met betrekking tot signaleren, verifiëren, stoppen en herstel;

- De jeugdbescherming wordt samen met de ouders en de kinderen uitgevoerd als onderdeel van integraal gezinsplan. Voor het gezin is het altijd duidelijk wie de regie heeft, er is altijd één aanspreekpunt. Lokale teams en jeugdbescherming maken hiervoor per plan afspraken over wie functioneel de regie uitvoert;
- We geven zoveel mogelijk de regie aan de sociale omgeving en gebruiken daarvoor de SOS-bijeenkomsten voor het opzetten van een veiligheidsplan met jeugdige, ouders en netwerk of de Eigen Kracht Conferenties;
- De doorlooptijd van trajecten is gehalveerd. Gezinnen worden in het traject actief meegenomen o.a. via de (lokale) beschermingstafel.

2. Jeugdprofessionals zijn beter toegerust om kindermishandeling te herkennen en aan te pakken

De aanpak van kindermishandeling begint bij een goede signalering, een gedragen gezamenlijk beeld van de te zetten stappen en de professionele verantwoordelijkheid om die stappen ook daadwerkelijk te kunnen zetten.

Resultaat:

- Er is een gezamenlijke definitie van kindermishandeling en de omvang van het vraagstuk is in beeld gebracht;
- We herkennen handelingsverlegenheid in het veld en pakken deze gezamenlijk aan;
- Jeugdprofessionals maken actief gebruik van de mogelijkheden van het delen van informatie bij veiligheidsrisico's;
- We betrekken ouders bij onze beslissingen en gebruiken daarbij onder andere de SOS-benaderingswijze. Deze werkwijze maakt deel uit van de permanente training van professionals;
- We hebben meer inzicht in de oorzaken van kindermishandeling en hebben daarvoor specifieke aanpak ingevoerd (verstandelijke beperking, armoedestress en KOPP-kinderen).

3. Het aantal kinderen dat psychische problemen ondervindt naar aanleiding van een complexe echtscheiding is verminderd

Het aantal conflictscheidingen in Nederland blijft hoog. Het aantal onderzoeken dat de Raad voor de Kinderbescherming uitvoert in het kader van een vechtscheiding is sinds 2012 met vier procent gestegen naar 23%, mogelijk een teken dat de complexiteit in deze zaken is toegenomen. De grote opgave is hoe we voorkomen dat een echtscheiding voor de betrokken kinderen een traumatische ervaring wordt. Richtlijn zijn de actielijnen zoals verwoord is het onlangs verschenen rapport van Rouvoet: 'Scheiden en de kinderen dan?'¹⁴

Resultaat:

- Voor kinderen in vechtscheidingssituaties gaan we uit van dezelfde ernst en urgentie als bij overige onveiligheid en zetten we dezelfde instrumenten in;
- We hebben ketenafspraken gemaakt zodat (potentiële) conflictscheidingen zo snel mogelijk worden opgepakt door lokale teams en andere professionals;
- De actielijnen uit het rapport: 'Scheiden en de kinderen dan?' worden uitgevoerd;
- We hebben de mogelijkheid van een gemeentelijk scheidingsloket onderzocht;
- Binnen de lokale teams hebben we kennis en competenties ontwikkeld over scheidingen en relaties;
- We hebben preventieve activiteiten ontwikkeld gericht op het versterken van (gezamenlijk) ouderschap en relaties.

¹⁴ <https://www.huiselijkgeweld.nl/publicaties/handboeken/scheiden-en-de-kinderen-dan->

4. Het aantal kinderen dat in een crisissituatie terecht komt neemt af

In een crisis is er sprake van een ernstige ontregeling waarvoor gebruikelijke oplossingsstrategieën tekortschieten. Hierdoor wordt de veiligheid en gezondheid van het kind acuut bedreigd. Voor goede crisishulpverlening is het nodig dat de crisis vanuit een geoliede ketensamenwerking integraal plaats vindt. Dat vergt van betrokken partijen een hoge mate van inzetbaarheid, betrokkenheid, beschikbaarheid en deskundigheid. Gelet op de inspanningen die dat vergt is het van belang dat alleen kinderen in een acute crisis voor crisishulpverlening worden gemeld.

Resultaat:

- Professionals zijn in staat om acute crisis te herkennen;
- De crisishulpverlening is in staat de kinderen steeds sneller terug te leiden naar reguliere hulpverlening;
- De herkenning van een crisis is verbeterd;
- Crises worden direct gemeld bij het hiervoor ingerichte centrale meldpunt dat 24/7 bereikbaar is;
- Betrokken jeugdhulpaanbieders hebben een gezamenlijke instrument ontwikkeld voor de triage;
- Er is een samenhangend en integraal traject van crisishulp;
- Door de samenhang en de deskundigheid duurt de crisisinterventie kort, na beëindiging van de crisisinterventie wordt het kind warm overgedragen aan de reguliere hulp.

3.5 Ontwikkelopdracht 5: Investeren in vakmanschap (leren en ontwikkelen)

In de afgelopen periode is er op verschillende wijze geïnvesteerd in de kennis en kunde van de professionals werkzaam voor jeugdigen in onze regio. Het ging hierbij met name over de kwaliteit van de lokale teams, kennis over casusregie en veiligheid, inzicht in de in te zetten producten en de inrichting van de Expertpool. Het programma *Zorg voor de Jeugd* legt een grote nadruk op de ontwikkeling van de jeugdhulp als lerend stelsel. Dit vraagstuk speelt op lokaal niveau in de teams zelf en in samenwerking met de specialistische jeugdhulp, op regionaal en landelijk niveau.

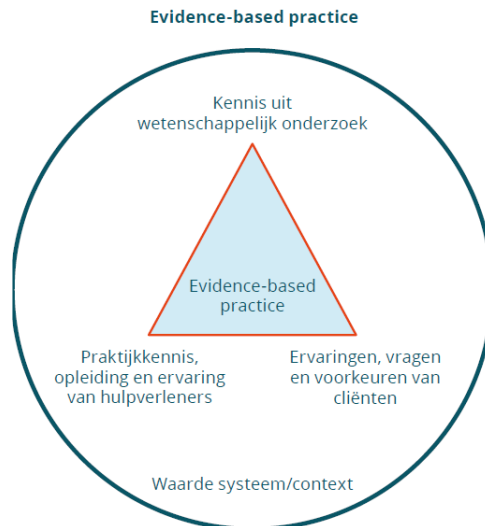
De kwaliteit van de jeugdhulp wordt voor een belangrijk deel bepaald door de professionaliteit en de kwaliteit van het hulpverleningsproces. We moeten het inhoudelijk debat voeren over de visie wat passende zorg is, welke effectieve en preventieve arrangementen passend zijn voor het versterken van het zelfoplossend vermogen van jeugdigen en hun ouders en het versterken van het netwerk. Ook de toenemende schaarste op de arbeidsmarkt voor zorgverleners en jeugdbeschermers vraagt extra inspanning. Dit geldt ook voor het verminderen van de regeldruk.

Transformatiedoelen

1. We realiseren een lerende omgeving in Groningen voor professionals vanuit het uitgangspunt 'samen doen wat werkt'

Centraal hierin staat: steeds beter willen worden, benutten en door ontwikkelen van kennis, van elkaar leren en reflectie van de cliënt. Hierbij worden diverse praktijken en casustafels, zoals de Expertpool op elkaar afgestemd en geïntegreerd. We maken gebruik van de kennisinfrastructuur die we in het Groningse hebben zoals o.a. de academische werkplaats C4 Youth, het Child Study Centre van Accare en de Aletta School of Public Health, de Hanzehogeschool en de RUG. Hierbij maken we gebruik van het schema dat is ontleend aan de notitie 'Samen lerend doen wat werkt' van het NJI¹⁵.

¹⁵ Samen lerend doen wat werkt, Een nieuwe kijk op evidence-based practice in zorg en welzijn voor jeugdigen en gezinnen – NJI 2017

Resultaat:

- Er is een lerende omgeving georganiseerd met het doel om aan de hand van dossieronderzoek, complexe casuïstiek in casustafels met elkaar te leren van wat goed is gegaan en wat beter kan; Jeugdigen en hun ouders nemen deel aan deze lerende omgeving;
- Door het inrichten van een lerende omgeving wordt het debat gevoerd over wat passende zorg is en welke preventieve arrangementen passend zijn voor het versterken van het zelfoplossend vermogen van jeugdigen en het gezin, en welke grenzen hiermee gepaard gaan;
- Professionals in de lokale teams en van de verschillende jeugdhulporganisaties leren van elkaar in een domeinoverstijgende setting;
- Opedane kennis en ervaringen delen we in relevante netwerken, publicaties en kennisstructuren.

2. We zorgen in de regio voor een blijvend passend en goed op de praktijk aansluitend curriculum voor de huidige en nieuwe professional

Het is van belang dat de huidige en toekomstige jeugdprofessionals over de benodigde kennis, beroepshouding en vaardigheden beschikken om te werken in een transformerende jeugdsector. Ook met betrekking tot de lokale teams is het nodig dat de specialistische kennis behouden blijft. Daarvoor is het nodig dat zij zich permanent blijven ontwikkelen en dat ook de inrichting van de opleidingen en het bij- en nascholingsaanbod hierop aansluit. Om dit te realiseren betrekken we relevante Hogescholen en Universiteiten en ROC's in het Noorden bij deze professionalisering vraag.

Resultaat:

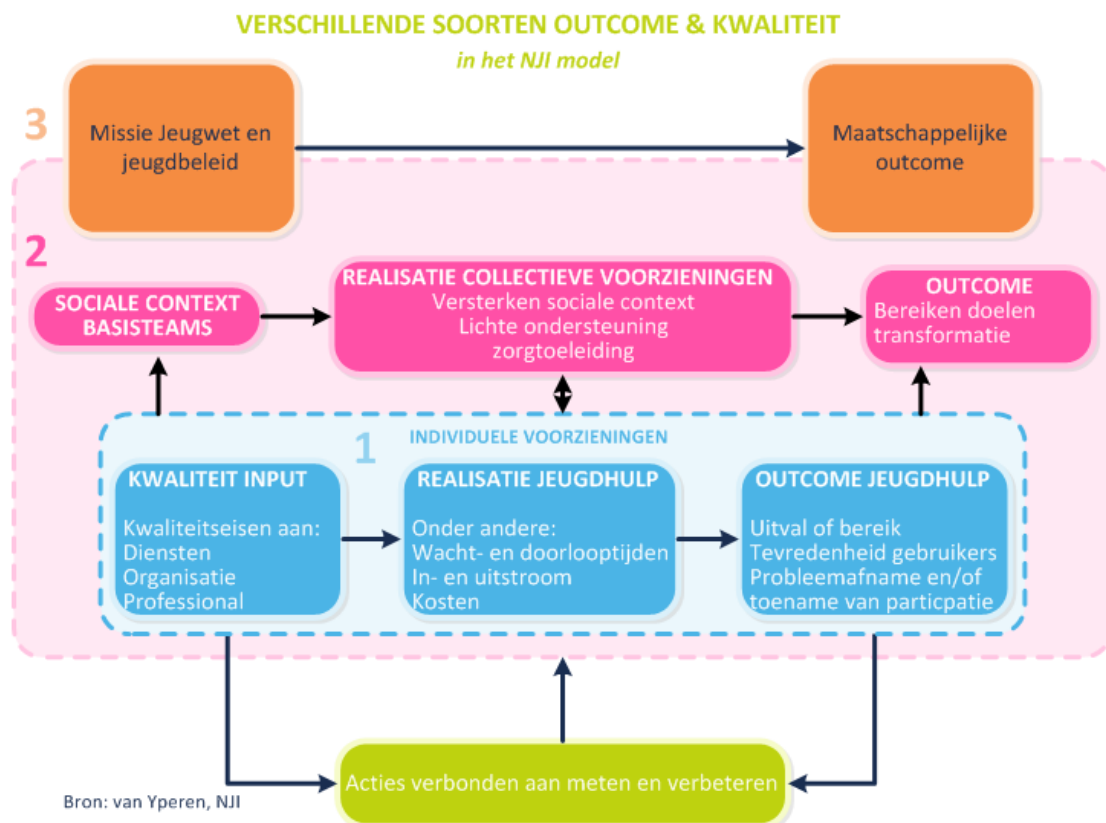
- Er zijn voldoende gekwalificeerde professionals beschikbaar in de lokale teams en in de jeugdhulporganisaties, waarbij de specialistische kennis wordt doorontwikkeld en geborgd is;
- Ouders en jeugdigen ondervinden geen hinder van wachtlijsten die ontstaan door een tekort aan gekwalificeerd personeel.

4. Naar een Uitvoeringsagenda

In deze Transformatieagenda formuleren we de ontwikkelopgaven en doelen waar in de komende drie jaar aan zullen werken, en de resultaten die we daarbij voor ogen hebben. De ontwikkelopgaven worden samen met de jeugdhulpaanbieders, de cliëntenorganisaties, het onderwijs (Samenwerkingsverbanden passend onderwijs, MBO) uitgewerkt in uitvoeringsplannen. Bij het uitwerken van de ontwikkelopgaven houden we rekening met de volgende uitgangspunten.

4.1 Monitoren, (gemeenschappelijk) definiëren en evalueren van meetbare resultaten en het volgen van uitkomsten

In de transformatieperiode 2015 – 2017 hebben de Groninger gemeenten een monitormodel vastgesteld, waarbij de samenhang van het monitoren van de kwaliteit en resultaten van individuele voorzieningen, het volgen van de transformatie en de maatschappelijke uitkomsten van het jeugd beleid is uitgewerkt. In dit monitormodel gaan we uit van de landelijk vastgestelde outcome-indicatoren voor jeugdhulp.

In de inkoopcontracten zijn voorwaarden opgenomen waardoor de outcome gemeten kan worden. We realiseren ons dat we nog weinig concreet beeld hebben van de specifieke en regionale opgave waarvoor we staan. We volgen daarom de aanbeveling van de Transitieautoriteit Jeugd dat we op basis van analyses een duidelijker beeld moeten krijgen van de kenmerken en zorgvraag van jeugdigen en deze nog meer centraal moeten stellen in onze beleidsvoornemens en inkoopkeuzes, zodat we kunnen differentiëren tussen verschillende zorgvragen.

We zijn op weg om juiste en betrouwbare gegevens te verzamelen over jeugdhulpgebruik. De analyses die we kunnen maken zijn op lokaal en regionaal niveau soms hoog over, soms gedetailleerd. Deze cijfers laten echter nog niet zien of we het juiste doen en het juiste goed wordt gedaan.

Transformatiedoelen

Op basis van bovengenoemde uitkomsten en resultaten stellen wij ons de volgende doelen:

1. *We realiseren samen met de jeugdhulpaanbieders betrouwbare gegevens over de outcome-indicatoren uitval/bereik jeugdhulp, ervaringen en tevredenheid van jeugdigen en doelrealisatie*

Resultaat:

- We hebben handvatten om de kwaliteit van aanbieders en van de geleverde zorg¹⁶ bespreekbaar te maken en daardoor te verhogen;
- We hebben nieuwe producten geformuleerd;
- We selecteren aanbieders op basis van kwaliteit en stellen de resultaten van de outcome-criteria centraal in de contractgesprekken.

2. *We zoeken naar een manier waarop we kunnen meten of de transformatieopgaven daadwerkelijk bijdragen aan het kansrijk, gezond en veilig ontwikkelen van jeugdigen*

Resultaat:

- We hanteren een meetlat waarmee we kunnen vaststellen of de transformatieopgaven bijdragen aan het kansrijk, gezond en veilig ontwikkelen van jeugdigen.

3. *We stellen bij elke ontwikkelopgave vast op welke wijze we de resultaten van de opdracht monitoren*

Resultaat:

- Van alle transformatieopdrachten is duidelijk of en welke resultaten zijn gerealiseerd en of deze bijdragen aan het geformuleerde doel.

4.2 Gebruikmaken van wetenschappelijke kennis, praktijkervaring en cliëntervaringen

Bij de uitvoering van de ontwikkelopdrachten werken we vanuit de visie dat we samen leren en ontwikkelen: er is een doorgaande beweging nodig om problemen steeds beter te kunnen voorkomen en aanpakken. Daarbij doen we wat werkt: de beschikbare kennis over wat werkt bij beleid, inkoop, preventie, begeleiding en behandeling moet gebruikt worden bij de aanpak.

¹⁶ Kwaliteit van zorg: Algemeen werkzame factoren in de zorg (cliënttevredenheid, doelrealisatie, uitval) & Evidence based practice

Het totale jeugdlandschap en haar ontwikkeling

EBP = Evidence Based Jeugdhulp = Bieden van goede jeugdhulpactiviteiten die vervangen worden als wetenschap laat zien dat het beter kan

Met hulp van veel jongeren uit de provincie is de website www.storytellersgroningen.nl tot stand gekomen, een platform waar jongeren hun verhalen en ervaringen met de jeugdhulp kunnen delen. Het platform Jeugdzorg (samenwerkende cliëntorganisaties) is in werking. Er is bijgedragen aan de uitvoering van onderzoek uitgevoerd door C4Youth naar de werking van de toegang in een aantal gemeenten en aan het onderzoek dat uitgevoerd wordt door Accare in het kader van de landelijke en regionale afspraken die gemaakt zijn over onderzoek specialistische jeugd-GGz .

Transformatieopgaven

Op basis van bovengenoemde uitkomsten en resultaten stellen wij ons de volgende doelen:

1. We zorgen ervoor dat wetenschappelijke kennis, ervaring van ouders/jeugdigen, en ervaringen uit de praktijk ingebed worden in de projectplannen

Resultaat:

- Met de transformatieopgaven realiseren we de meest passende, meest effectieve en efficiënte zorg die op dat moment beschikbaar is;
- De toegang en de jeugdhulp wordt verbeterd door het gebruik van de ervaringen van cliënten;
- De effectiviteit van de hulpverlening gaat omhoog doordat de resultaten van cliëntervaringsonderzoeken de basis vormen voor de inrichting van de werkprocessen en jeugdhulpaanbod.

2. We leveren een financiële bijdrage aan wetenschappelijk onderzoek dat bijdraagt aan onze ontwikkelopgaven

Resultaat:

- De uitkomsten van wetenschappelijk onderzoek worden benut bij de inhoudelijke doorontwikkeling van het jeugdhulpaanbod dat in onze regio wordt uitgevoerd.

4.3 Organisatie en sturing

De gemeenten stellen de Transformatieagenda vast en zijn met de betrokken partners verantwoordelijk voor het behalen van de geformuleerde resultaten. Met betrokken partners bedoelen we jeugdhulpaanbieders, Gecertificeerde Instellingen, Veilig Thuis, Veiligheidshuis, huisartsen, Raad voor

de Kinderbescherming, Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs, cliëntenorganisaties en de lokale basisteams.

Iedere gemeente is zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van de Jeugdwet en de daaruit voortvloeiende beleidsontwikkeling. De Groninger gemeenten hebben bij de invoering van de Jeugdwet gekozen voor inhoudelijke samenwerking bij de ontwikkeling van het jeugdstelsel en de uitvoering van de wettelijke taken. Dit zetten wij ook in deze periode voort. Deze Transformatieagenda is een gemeenschappelijk document van alle Groninger gemeenten. De sturing op deze Transformatieagenda kent een eigen gemeentelijke verantwoordelijkheid en tevens ook een regionale verantwoordelijkheid. Voor deze regionale verantwoordelijkheid is er het bestuurlijke kader van de Gemeenschappelijke Regeling Publieke Gezondheid en Zorg. Waarbij het Dagelijks Bestuur van deze regeling de besluiten betreffende jeugdhulp voorbereidt.

Momenteel wordt het vraagstuk van de governance nader uitgewerkt waarbij tevens aan de orde is wat iedere gemeente voor zich doet, wat de gezamenlijke opgaven zijn en wat de rol van de RIGG hierbij is. De sturing op deze Transformatieagenda en de daarbij behorende uitvoeringsplannen moet aansluiten bij de te ontwikkelen visie op governance. De Transformatieagenda Jeugdhulp kent een lokale, sub-regionale en regionale uitvoering. Per uitvoeringsplan bepalen we waar het primaire accent van de uitvoering en de sturing ligt: lokaal, sub-regionaal of regionaal. Hiertoe richten we de programmasturing in. Om de samenwerking met de ketenpartners blijvend te borgen en hun medeverantwoordelijkheid vorm te geven zorgen we voor passende plek in de programmaorganisatie.

Eens per jaar zullen wij een bijeenkomst organiseren waarbij de resultaten van de ontwikkelopgaven en uitvoeringsplannen breed worden besproken en gedeeld. Daarnaast zullen wij, eventueel per ontwikkelopgave, kleinere bijeenkomsten organiseren voor de diverse betrokkenen, zoals professionals in de uitvoering, beleidsmedewerkers en bestuurders ten behoeve van de uitwisseling van ervaringen en kennisoverdracht.

Om de vernieuwing van het jeugdhulpstelsel een extra impuls te geven, heeft het Rijk een Transformatiefonds ingesteld. Per regio moeten gemeenten met elkaar (en in samenspraak met de ketenpartners) regiodeals sluiten om op deze middelen een beroep te kunnen doen. Voor onze regio is jaarlijks een bedrag van 1,1 miljoen beschikbaar. Dit geld kan gebruikt worden om onze plannen voor de Transformatieagenda te versterken.

Bijlage: Factoren die een rol spelen bij de transformatie van intensieve zorg

